

Foamea juca-n ochii străinilor, dar parcă se așteptau la altfel de ospăț, mai ales că mulți le tot lăudaseră bogăția bucatelor moldovenești.

— Dar ceva așa, mai spre bucuria pântecelor unor călători osteniți de drum, n-ai? îl întrebă domol Vituș pe Hrihor, în timp ce gusta cam fără pohtă din merindele înșirate.

— Poate ceva tigve¹ cu puțintică aguridă? Acum pun țiganul să facă...

— Nu, lasă tigvele, or mai fi și amare... Ceva așa, mai din partea locului?

— O păpară de erburi? Cu lăptuci, iarbă grasă, foi de sfeclă, de-astea n-am, cu măcriș și ceapă...

— Eh, erburi, erburi, și caii noștri pasc mai puțin ca noi. Zic de Dunărea asta frumoasă, au e sleită de vietăți?

— Ba niște raci om găsi făr' de grijă, reped acum în târg după ei.

— Eh, *crostaceo*, asta-i tot ce poate Dunărea?

— Ba poate mai mult, *Ilustrissime*, dar e post...

— Așa e, dar nu spun oare psalmii „genuchele mele slăbiră de post și carnea mea se schimbă de lipsa untdelemnului“? Avem cale lungă de dus până la Ieși și Bacău, de vegheat prin toate mănăstirile și bisericile noastre, or, asta nu se poate doar cu

1. Plantă cu fructe bombate.

câteva fire de erburi. Și Matei, și Marcu spun în evangheliile că nici ucenicii nu posteau toți, căci aveau pe domnul Iisus cu ei, cum și noi îl avem și-l cinștim. Așa că vezi de grijește de ceva pește. Nu vrem să ne-ngreunăm cu cărnuri grase, dar parcă ar merge *uno storione*, c-am auzit că aveți așa ceva pe-aici și până acum n-am gustat.

Polucac asculta întunecat, sperase la început să-i sature cu ce le pusese pe masă, când se adusesese vorba de Dunăre gândi că-i va păcăli poate c-un crap sau un șalău, dar călătorii pohteau nisetru și ăsta-i de patru ori mai scump... Chemă pe dascălul Gregoriu deoparte, de țigan avea nevoie să-i servească, îi strecură câțiva bani și-i spuse să facă ce-o ști și să ia pe datorie, să încerce la Arghire, că la el nu e chiar așa strâmtorat, dar să nu-ndrăznească să cheltuie tot și să vină cu-n morunaș sau ceva de fel, nu prea mare, că oaspeții deja au cam cinat și, dacă rămâne, se strică.

— „Mâncați carne grasă și beți vin dulce și trimiteți parte și celor care n-au nimic gătit, căci sfântă iaste ziua Domnului Dumnezeuului vostru“, zice cartea lu Neemia, așa că vezi și de niscaiva băutură, mai aruncă Vituș câteva vorbe după Gregoriu.

Dascălul nu zăbovi mult, se-ntoarse c-o postrugă, „n-a vrut Arghire fără de parale, a zis că deja v-a dat prea mult“, și-un burdușel de vin.

— Apoi, cum doriți peștele, prăjât bucăți, în tingire cu untdelemn și ceapă, năbușit apoi în zamă de lămâie și vin alb, cu piper, cimbru și scorțișoară, sau astupat în oală zmănțuită, fiert încetișor în apă cu oțet, scorțișoară, piper, cuișoare, cimbru și olecuță de nucșoară, dar făr' de zahar, că de-aista n-avem? Întrebă țiganul cinstita adunare.

Căzură toți de acord cu prima variantă, că-i mai rapidă, și luară vinul la cercat, pân-o fi gata masa.

— Văz că biserica e așezată în loc bun, larg și deschis, chiar lângă piață, spuse nunțul papal. Cum de-i așa mare năcazul cu banii?

— Nu mai ține lumea credința, Preasfinția Voastră. Abia mai numărăm vreo zece case de catolici unguri, cu totul la șaizeci de suflete.

— Dar prăvăliile? Ele nu fac bani?

— Ba dau fiecare un taler pe lună, dar nu-s decât șapte. Gândeam că, dacă am mai rădica vreo două, negustori s-ar găsi. Or, dacă am mai strâmta din cimitir, și-așa nu-nmormântăm decât rar pe cineva pe-aici...

— Și ce faci cu atâta amar de bănet? se miră Vituș. Cu zece taleri am pornit toți patru la drum, de la Râm până aici, și-am fi avut și-acum mai tot atâția de n-ar fi jupuit opt din ei vama, în Valahia.

Polucat nu prea se simțea bine să dea socoteală și îngăimă că viața-i scumpă, că-s atâtea guri de

hrănit, apoi odoarele se strică ori se fură mai tot timpul, nu poate lăsa sfânta biserică fără de niciunele.

— Noi nici nu avem sate, ca alții, să ne sporească averea...

— Asta așa-i, dar vreau să-i spun lui vodă, poate ne dă și nouă vreo două, s-ajute pe care din preoții noștri e mai vrednic.

Inima părintelui Hrihor iuți puțin la gândul că ar căpăta un sălaș cu ceva zeci de suflete să-i muncească și să-i dea și lui vreo sută, două de taleri pe an și lemne de foc, găini și porci, grâu și ovăz, cânepă și miere de albine și...

— Am văzut cu ochii mei scrisoare, la Râm, cu arginții de-i fac iezuiții din Ardeal și-o știu ca pe *Pater noster*: o mie șapte sute nouăzeci și cinci de florini și șaisprezece denari numai din șase sate! Nu te gândi că-s mari, că la Băgara n-au decât patruzeci de suflete, nici jumate de oameni cu boi, la Chinteni au nouăzeci de iobași, din care abia treizeci au boi. Cu toate astea, numai din Chinteni iau cincizeci de florini și-un bou tot în al treilea an, iar în ceilalți ani, doi florini și patruzeci de denari. Apoi, o sută douăzeci de florini din dijmă de grâu, patruzeci de florini dijmă de-ovăz, treizeci de florini din vin, zece miei, de trei ori pe an găini... Cu totul, bucate sau bani, fac două sute treizeci și trei de florini și patruzeci de denari numai în acest sat! An de an!

Polucac era amețit, atâtea socoteli nu căzuseră niciodată peste capul lui, nici Sfânta Biblie nu cuprindea. Asculta cu capul plecat și ochii mari cam ce viață duc alții, cale de numai câteva zile de el. Cu un florin îți luai un berbec gras, cu 20 un cal bun. Ce turme și ce cai ar stăpâni, de-ar arăta vodă puțină milostenie.

— Mare noroc, conașule, am mulș o strachină de icrișoare moi din postrugă, năvăli bucuros peste ei țiganul.

Lui Hrihor îi oftă puțin inima, uitase să-i spună robului să țină deoparte icrele, de-ar fi să fie, acum trebuia să le împartă cu străinii.

— Ai mulș pe dracu', mormăi popa. Păi, și ce zici, cioară, că s-ar cuveni făcut?

— Aș găti o plăcintă cu miez de pâine cu erburi și ceapă tocată mănântăl, prăjâte toate și cu puțină scorțișoară deasupra.

— Așa să faci, să guste și cinstitele obraze din bunătațile moldave.

Se cufundă apoi la loc în vârtejul vorbelor nunțiului papal, care-i spunea cum iezuiții mănâncă cinci rânduri numai la o masă: încep cu aluaturi, apoi cu carne de vacă ori oaie, pui tăvăliți în piper și șofran, apoi felurite legume, fructe și brânză. Ba, de multe ori, pun pe masă și găște ori iepuri ori căprioară sau mistreț. Și măcar de

s-ar purta creștinește cu bieții iobagi, dar sunt de multe ori mai răi ca turcii: în zilele de sărbătoare îi țin slobozi doar la predică, înainte și după îi pun la munci, nu le lasă nici ghinda din pădure, să-și crească porcii, le iau zălog tingirile și hainele dacă întârzie cu dijma și câte și mai câte, de nu-i lună să nu le mai fugă câte-un iobag de pe moșie.

Polucac morfolea iute din postrugă, dacă tot a plătit-o, măcar să se bucure cât putea de ea, și măcina spusele nunțiului. Îl ameteau bogățiile astea, dar știa că, fără de sprijin de la vodă, totul e în van. Iar la vodă doar trimisul papei putea pune o vorbă, dacă putea.

— S-a smintit lumea, umblă numai după averi și pohte trupești, spuse Vituș. Bunăoară în Veneția, pe unde am trecut, de câțiva ani s-a deschis un loc al păcatului, de-i zice *Casino*, și-amar de nobili și de negustori își mânia zilnic aici nărocul. Și se despoaie la piele la zaruri și cărți, iar dintre cei care câștigă sunt așteptați afară de tâlhari, și mulți sfârșesc prin a fi găsiți de *aquaroli*¹ plutind prin canale.

— Zice doar Iov: „Și mi-au furat mie averile străinii“.

— Măcar de-ar juca de urâciunea nopților de iarnă sau a drumurilor lungi. Dar ei merg la lăcomie și răsipă!

1. Sacagii.